

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 471/2014-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. septembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť F. B., zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II, odboru kriminálnej polície, 1. oddelenia všeobecnej kriminality ČVS: ORP-2148/1-OVK-B2-2012 z 25. apríla 2013, a R. B., zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 41 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 19 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II, odboru kriminálnej polície, 1. oddelenia všeobecnej kriminality ČVS: ORP-2148/1-OVK-B2-2012 z 25. apríla 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. B. a R. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2014 doručená sťažnosť F. B. (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II, odboru kriminálnej polície, 1. oddelenia všeobecnej kriminality (ďalej len „OR PZ“) ČVS: ORP-2148/1-OVK-B2-2012 z 25. apríla 2013 (ďalej len „uznesenie z 25. apríla 2013“) a jemu predchádzajúcim postupom, a sťažnosť R. B. (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 41 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 19 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením z 25. apríla 2013 a jemu predchádzajúcim postupom.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v 1. rade podal trestné oznámenie, na základe ktorého bolo na OR PZ uznesením ČVS: ORP-2148/1OVK-B2-2012 z 20. decembra 2012 začaté trestné stíhanie proti jeho bývalej partnerke a matke sťažovateľa v 2. rade pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona.

Na základe žiadosti o sprístupnenie informácií podanej 14. mája 2014 bolo sťažovateľovi v 1. rade čiastočne sprístupnené uznesenie z 25. apríla 2013, ktorým bolo trestné stíhanie pre zločin sexuálneho zneužívania podľa ustanovenia § 201 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona v predmetnej veci zastavené, pretože bolo nepochybné, že sa skutok, pre ktorý sa trestné stíhanie viedlo, nestal. Orgány činné v trestnom konaní sťažovateľovi v 1. rade ako zákonnému zástupcovi sťažovateľa v 2. rade nielenže nedoručovali žiadne listiny či rozhodnutia (vrátane uznesenia z 25. apríla 2013), ale ani ho spôsobom predpísaným Trestným poriadkom neupovedomili o spôsobe a dôvodoch vybavenia jeho trestného oznámenia.

Sťažovateľ v 1. rade po získaní informácie o tom, že trestné konanie začaté na základe jeho trestného oznámenia bolo zastavené, prejavoval svoju nespokojnosť s týmto stavom podaniami adresovanými rôznym orgánom verejnej moci. Jedno z takýchto podaní adresované Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky bolo odstúpené Okresnej prokuratúre Bratislava II (ďalej len „okresná prokuratúra“) ako podnet, ktorá naň odpovedala listom č. k. 1 Pv 5/13-25 z 25. júla 2013, v ktorom uvedený podnet vyhodnotila ako neodôvodnený. Krajská prokuratúra v Bratislave následne upovedomila sťažovateľa v 1. rade listom sp. zn. 1 Kpt 553/13 z 13. septembra 2013, že jeho opakovaný podnet odkladá ako nedôvodný.

Z uvedeného je podľa sťažovateľa v 1. rade zrejmé, že uznesenie z 25. apríla 2013 o zastavení trestného stíhania mu doručené nebolo, t. j. nepoznal obsah odôvodnenia tohto rozhodnutia a nemal možnosť podať proti nemu opravný prostriedok, resp. namietať jeho skutkové a právne závery. Príslušné orgány činné v trestnom konaní pri vybavovaní podnetov podaných sťažovateľom v 1. rade nezistili porušenie zákonov v predmetnej veci a následne ani nevyužili oprávnenia vyplývajúce zo zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) na dosiahnutie nápravy.

Sťažovatelia sa cítia postupom OR PZ dotknutý na svojich právach podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa ich názoru *„nedoručením uznesenia o zastavení konania sťažovateľovi v 1. rade je nesporné, že orgány, v ktorých právomoci je rozhodnúť o riadnom opravnom prostriedku proti uzneseniu o zastavení trestného konania a o podnetoch, ktorými by sa sťažovatelia domáhali podľa zákona o prokuratúre nápravy nezákonností pri rozhodovaní o ich riadnom opravnom prostriedku, sa vecou (preskúmaním) zákonnosti (uznesenia o zastavení konania) už zaoberali a z citovaného ustanovenia zákona o prokuratúre (§ 35 ods. 2 zákona o prokuratúre) vyplýva, že boli povinné prihliadať na všetky skutočnosti, ktoré počas prešetrovania vyšli najavo, javí sa, že ani prípadným doručením uznesenia o zastavení konania sťažovateľovi v 1. rade, ako zákonnému zástupcovi sťažovateľa v 2. rade a následným využitím týchto riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, nebude možné dosiahnuť iné vybavenie trestného oznámenia sťažovateľa v 1. rade“*.

Podľa sťažovateľov v prípade, ak ústavný súd dospeje k záveru, že „sťažovateľ v 2. rade, zastúpený sťažovateľom v 1. rade nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd poskytuje, sú sťažovatelia presvedčení, že ide o dôvod hodný osobitného zreteľa a prípadným odkázaním sťažovateľov na využitie prostriedkov podľa zákona o prokuratúre, by sa len oddialila možnosť nápravy porušenia práv sťažovateľov rozhodnutím ústavného súdu. Nie je totiž možné rozumne predpokladať, že by opakovaným preskúmaním toho istého postupu vyšetrovatelky dospeli orgány prokuratúry k inému záveru ako takému, ktorý si na základe identického postupu osvojili už prv.“.

Sťažovatelia ďalej uviedli, že ich sťažnosť je podaná v zákonnej lehote dvoch mesiacov, pretože sťažovateľovi v 1. rade sa obsah uznesenia z 25. apríla 2013 stal známy až 14. mája 2014, pred týmto dátumom nemal vedomosť o tom, akým postupom dospeli orgány činné v trestnom konaní k záveru, že je nepochybné, že sa skutok nestal, ani o dôvodoch takéhoto rozhodnutia. Sťažovateľ v 1. rade teda nemohol účinne napadnúť nesprávnosť a nezákonnosť uvedeného rozhodnutia ani skutočnosť, že tento postup zasahuje do práv oboch sťažovateľov, a ani to, že výklad právnych predpisov, tak ako na jeho základe vyšetrovatelka zastavila trestné stíhanie, je nezlučiteľný so základnými právami sťažovateľov.

Z uznesenia z 25. apríla 2013 o zastavení konania vyplýva, že 11. februára 2013 bol sťažovateľovi v 2. rade ako maloletému poškodenému Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) ustanovený opatrovník – vyšší súdny úradník, ktorý je zamestnancom tohto súdu, avšak uvedené rozhodnutie o ustanovení opatrovníka sťažovateľovi v 1. rade nebolo doručené.

Sťažovateľ poukázal na ustanovenia § 179 ods. 1 a 2 a § 215 ods. 5 a 6 Trestného poriadku, ako aj § 8 ods. 1 písm. f) zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení neskorších predpisov, z ktorých vyvodil, že uznesenie o ustanovení opatrovníka maloletému poškodenému (sťažovateľovi v 2. rade) je uznesením, ktoré sa ho priamo dotýka, a preto by

malo byť doručené jeho zákonnému zástupcovi, t. j. sťažovateľovi 1. rade, ktorý by následne mohol proti tomuto uzneseniu podať sťažnosť v zmysle ustanovenia § 48 ods. 2 Trestného poriadku.

Uznesenie o ustanovení opatrovníka nebolo sťažovateľovi v 1. rade nikdy doručené, a preto sa podľa sťažovateľa v 1. rade nemohlo stať právoplatným. V dôsledku tohto závažného procesného pochybenia došlo podľa sťažovateľa v 1. rade k tomu, že mu ako zákonnému zástupcovi maloletého poškodeného (sťažovateľa v 2. rade) bola odňatá možnosť konať v predmetnej veci pred súdom a orgánmi činnými v trestnom konaní.

S prihliadnutím na čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa je podľa sťažovateľov *„nepochybné, že primárnu zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa majú rodičia dieťaťa. V špecifickej situácii, akou je dôvodné podozrenie, že jeden z rodičov sexuálne zneužíva maloleté dieťa, sa táto zodpovednosť v plnom rozsahu presúva na druhého rodiča, ktorý je povinný vykonať všetky opatrenia v záujme maloletého dieťaťa smerujúce k tomu, aby nedochádzalo k závažným zásahom do telesnej a sexuálnej integrity maloletého dieťaťa zo strany rodiča.“*

Sťažovatelia poukázali na skutočnosť, že podľa § 48 Trestného poriadku bol sťažovateľ v 1. rade až do právoplatnosti uznesenia o ustanovení opatrovníka zákonným zástupcom sťažovateľa v 2. rade, a preto mu podľa § 179 ods. 1 Trestného poriadku malo byť doručené uznesenie o ustanovení opatrovníka, pretože toto uznesenie sa jednoznačne dotýkalo práv maloletého poškodeného (sťažovateľa v 2. rade). V prípade, ak by sťažovateľovi v 1. rade bolo uznesenie o ustanovení opatrovníka doručené, mal by ako zákonný zástupca sťažovateľa v 2. rade možnosť posúdiť, či sudcom pre prípravné konanie bola za opatrovníka ustanovená osoba, u ktorej je predpoklad, že bude účinným a efektívnym spôsobom ochraňovať a presadzovať práva sťažovateľa v 2. rade, a v prípade, ak nie, mohol by podať v zákonnej lehote riadny opravný prostriedok – sťažnosť, o ktorej by rozhodol príslušný krajský súd. V podanej sťažnosti sťažovateľ v 1. rade ako zákonný zástupca sťažovateľa v 2. rade by následne mohol *„prejaviť svoju nespokojnosť a poukázať na nezákonnosť tohto uznesenia, ktorým bol za opatrovníka ustanovený zamestnanec súdu,*

teda ani orgán starostlivosti o mládež, ani poverený zástupca organizácie na pomoc poškodeným mohol vyjadriť svoje obavy, že ustanovený opatrovník vzhľadom na to, že ustanovenie vyššieho súdneho úradníka nezodpovedá, so zreteľom na ust. § 48 ods. 2 Tr. por. a ust. § 8 ods. 1 písm. f) zákona č. 549/2003, nebude účinným a efektívnym spôsobom ochraňovať a presadzovať práva maloletého poškodeného a na základe toho navrhnúť, aby ako opatrovník bola ustanovená iná organizácia, špecializujúca sa na poskytovanie pomoci maloletým poškodeným v trestnom konaní, alebo úrad práce sociálnych vecí a rodiny, v ktorého pôsobnosti je podľa zákona o sociálno-právnej ochrane detí jeho ust. § 73 ods. 2 písm. b) bod 5, práve vykonávanie funkcie opatrovníka v prípadoch keď zákonný zástupca maloletého nemôže vykonávať svoje práva“.

Podľa sťažovateľa v 1. rade ustanovený opatrovník v predmetnom konaní nezabezpečil účinné a efektívne presadzovanie práv sťažovateľa v 2. rade, pretože zostal nečinný, t. j. nepodal sťažnosť proti uzneseniu z 25. apríla 2013.

Sťažovateľ v 1. rade sa obracal svojimi podnetmi a sťažnosťami na orgány verejnej moci Slovenskej republiky v snahe domôcť sa nápravy v postupe orgánov činných v trestnom konaní pri vybavovaní jeho trestného oznámenia. Jedným z týchto orgánov bolo aj Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“), na ktoré sa obrátil s podaním smerujúcim proti postupu znalkyne z odboru psychológie, ktorá bola ustanovená v predmetnom konaní na vypracovanie znaleckého posudku pre účely tohto konania. Úlohou znalkyne bolo, ako to vyplýva z uznesenia o zastavení trestného stíhania, posúdiť osobnosť maloletého, dôveryhodnosť jeho výpovede a skutočnosť, či javí známky sexuálne zneužívaného dieťaťa.

Z obsahu odôvodnenia uznesenia z 25. apríla 2013 je podľa sťažovateľov zrejmé, že jeho výrok je založený predovšetkým na záveroch vypracovaného znaleckého posudku.

Z listu ministerstva spravodlivosti zo 6. decembra 2013 vyplýva, že podľa neho konanie znalkyne Z. T. v tejto veci nenaplnilo znaky porušenia povinnosti, na základe ktorého by bolo možné vyvodiť administratívnu právnu zodpovednosť proti nej. Podľa

sťažovateľov je ale potrebné za podstatné považovať zistenie, že uvedená znalkyňa pred výsluchom sťažovateľa v 2. rade, na základe ktorého bol vypracovaný znalecký posudok, upozornila orgán činný v trestnom konaní, že S. P. (matka sťažovateľa v 2. rade a osoba, proti ktorej smerovalo podozrenie z trestného oznámenia) bola začiatkom roka 2013 jej klientkou psychoterapie. Podľa sťažovateľov uvedená okolnosť mala viesť orgány činné v trestnom konaní k vylúčeniu uvedenej znalkyne z konania v predmetnej veci pre jej zaujatosť.

Z uznesenia z 25. apríla 2013 ďalej podľa sťažovateľov vyplýva, že sťažovateľ v 2. rade bol v predmetnom konaní vypočúvaný v prítomnosti matky, teda osoby, proti ktorej smerovalo podozrenie z trestného oznámenia. Takýto postup orgánov činných v trestnom konaní je podľa nich v priamom rozpore so zmyslom a účelom svedeckej výpovede, ktorým je zistiť skutočnosti významné pre trestné konanie.

Sťažovateľ v 1. rade následne poukázal na ustanovenie Trestného poriadku týkajúce sa vykonávania a hodnotenia dôkazov, ako aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Tz 29/94 zo 6. februára 1996, v ktorom tento súd uviedol: *„pre zastavenie trestného stíhania z dôvodu §172 ods. 1 písm. a/ Tr. por. (teraz § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku) nepostačuje len zistenie, že o existencii skutku sú pochybnosti, vyplývajúce z rozporov vo vykonaných dôkazoch, ktoré sa nepodarilo odstrániť. Aplikácia tohto ustanovenia predpokladá istotu, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.“*

Podľa sťažovateľov uznesením z 25. apríla 2013, ktorým bolo konanie v predmetnej veci zastavené, došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov, pretože v konaní existovali dve skupiny dôkazov, a to prvá svedčiaca o tom, že skutok sa stal (trestné oznámenie a výpoveď sťažovateľa v 1. rade vrátane ním vyhotovených nahrávok rozhovorov medzi ním a sťažovateľom v 2. rade), a druhá skupina dôkazov svedčiaca o tom, že skutok sa nestal (znalecký posudok a výpoveď sťažovateľa v 2. rade), avšak ani jeden z druhej skupiny dôkazov nebol vykonaný zákonným spôsobom.

Sťažovatelia ďalej poukázali na rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa konštatovania pozitívnych záväzkov štátu prijatých s cieľom zabezpečiť ochranu práv a slobôd občanov (sp. zn. I. ÚS 4/02 z 9. júla 2003, sp. zn. II. ÚS 8/96 zo 4. septembra 1996, sp. zn. I. ÚS 22/01 z 10. júla 2002 a sp. zn. II. ÚS 47/97 z 28. októbra 1997), ako aj na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (A. v. Spojené kráľovstvo, rozsudok z 23. septembra 1998, § 22 a D. P. a J. C. v. Spojené kráľovstvo, rozsudok z 10. októbra 2002, § 109).

Orgány činné v trestnom konaní v predmetnej veci podľa sťažovateľov nerešpektovali svoju povinnosť podniknúť účinné opatrenia na ochranu práv maloletých. S ohľadom na existenciu dôkazov odporujúcich záveru, ku ktorému dospeli orgány činné v trestnom konaní, podľa sťažovateľov nie je možné považovať uznesenie z 25. apríla 2013 za zákonné a ústavne akceptovateľné.

Sťažovatelia v odôvodnení sťažnosti taktiež požiadali o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v predmetnej veci.

Vzhľadom na uvedené v závere svojej sťažnosti sťažovatelia ústavnému súdu navrhli, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že základné práva sťažovateľa v 1. rade podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 18 ods. 1 Dohovoru o ochrane práv dieťaťa boli uznesením z 25. apríla 2013 porušené, taktiež základné práva sťažovateľa v 2. rade podľa čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 41 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 3 a čl. 19 Dohovoru o ochrane práv dieťaťa boli uznesením z 25. apríla 2013 porušené, aby zrušil uznesenie z 25. apríla 2013 a vrátil vec orgánom činným v trestnom konaní na ďalšie konanie a nahradil sťažovateľom trovy konania pred ústavným súdom.

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovatelia v predmetnej veci namietali porušenie základných práv sťažovateľa v 1. rade podľa čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 18 ods. 1 Dohovoru o ochrane práv dieťaťa uznesením z 25. apríla 2013 a zároveň porušenie základných práv sťažovateľa v 2. rade podľa čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 41 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 3 a čl. 19 Dohovoru o ochrane práv dieťaťa uznesením z 25. apríla 2013. K porušeniu uvedených práv malo podľa sťažovateľov dôjsť v dôsledku toho, že:

- v predmetnom konaní sťažovateľovi v 1. rade neboli doručované žiadne písomnosti napriek tomu, že je zákonným zástupcom maloletého sťažovateľa v 2. rade;
- nedoručením uznesenia z 25. apríla 2013, a tým odopretím práva podať sťažnosť proti tomuto uzneseniu, bola sťažovateľovi v 1. rade odňatá možnosť konať pred orgánmi verejnej moci;
- sťažovateľovi v 1. rade nebolo doručené uznesenie o ustanovení opatrovníka pre maloletého sťažovateľa v 2. rade v predmetnom konaní;
- znalecký posudok v predmetnom konaní obsahujúci závery, ktorými je odôvodnené uznesenie z 25. apríla 2013, vyhotovila predpojatá znalkyňa;
- zastavenie konania v predmetnej veci neprichádzalo do úvahy pre existenciu dvoch protichodných skupín dôkazov, a preto je aj uznesenie z 25. apríla 2013 ústavne neakceptovateľné.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa v 2. rade

Z obsahu sťažnosti a jej príloh, ako aj z písomností, ktoré si ústavný súd zadovážil, vyplýva, že sťažovateľ v 2. rade je maloletý a v predmetnom konaní vystupoval ako poškodený.

Podľa § 8 Občianskeho zákonníka spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou (odsek 1). Plnoletosť sa nadobúda dovŕšením osemnásteho roku (odsek 2 prvá veta).

Podľa § 9 Občianskeho zákonníka maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku.

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení ďalších zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon o rodine“) rodičia zastupujú maloleté dieťa pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilé.

Podľa § 31 ods. 2 zákona o rodine žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať (ďalej len „kolízny opatrovník“).

Konanie v predmetnej veci bolo iniciované na základe trestného oznámenia sťažovateľa v 1. rade a jeho predmetom je trestné stíhanie za zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona, zo spáchania ktorého bola podozrivá matka sťažovateľa v 2. rade. Keďže v predmetnej veci došlo k rozporu záujmov medzi sťažovateľom v 1. rade a matkou maloletého sťažovateľa v 2. rade, na základe návrhu prokurátora okresnej prokuratúry č. k. 1 Pv 5/13-05 z 15. januára 2013 bol uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 618/2013 z 11. februára 2013 sťažovateľovi v 2. rade

ustanovený kolízny opatrovník, ktorého úlohou bolo vystupovať v tomto konaní ako zástupca maloletého sťažovateľa v 2. rade v záujme zabezpečenia ochrany jeho práv.

S ohľadom na uvedené nie je dôvod, aby ochrana práv maloletého sťažovateľa v 2. rade v predmetnom konaní spočívajúca v podaní sťažnosti bola v konaní pred ústavným súdom realizovaná prostredníctvom jeho zákonného zástupcu sťažovateľa v 1. rade.

Vzhľadom na uvedené bola sťažnosť sťažovateľa v 2. rade pre porušenie ním označených práv odmietnutá podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože bola podaná zjavne neoprávnenou osobou.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa v 1. rade

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v 1. rade je iniciátorom predmetného konania, ktoré začalo na základe ním podaného trestného oznámenia, t. j. vystupuje v tomto konaní ako oznamovateľ.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti už vyslovil, že domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba jedine v záujme ochrany svojich základných práv (napr. II. ÚS 32/06, II. ÚS 80/06).

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že sťažovateľ musí namietat' porušenie svojich základných práv, a v spojitosti s konaním pred všeobecným súdom, resp. iným orgánom verejnej moci, to prichádza do úvahy iba za predpokladu, ak je v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu účastníkom konania, v ktorom namieta porušenie základných práv (II. ÚS 3/05, III. ÚS 464/2010, III. ÚS 281/2012).

Sťažovateľ v 1. rade v predmetnom konaní vystupoval ako oznamovateľ, a nie ako jedna zo strán tohto konania, zároveň je však zákonným zástupcom sťažovateľa v 2. rade, ktorý v tomto konaní vystupuje v pozícii poškodeného s právami priznanými mu už po začatí trestného konania.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 618/2013 z 11. februára 2013 bol maloletému sťažovateľovi v 2. rade z dôvodu možného stretu záujmov jeho rodičov vo veci trestného stíhania pre zločin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona vedenej okresnou prokuratúrou pod sp. zn. 1 Pv 5/13 ustanovený kolízny opatrovník.

Z uvedeného vyplýva, že okresným súdom ustanovený kolízny opatrovník sa stal zástupcom maloletého sťažovateľa v 2. rade namiesto jeho rodičov, t. j. i namiesto sťažovateľa v 1. rade, a len kolízny opatrovník bol až do skončenia príslušného konania, t. j. do zániku jeho funkcie, oprávnený a povinný maloletého sťažovateľa v 2. rade v konaní zastupovať tak, aby ochrana jeho záujmov bola riadne zabezpečená bez ohľadu na prípadné záujmy niektorého z jeho rodičov.

S ohľadom na to, že sťažovateľ v 1. rade nedisponoval v predmetnom konaní právami a povinnosťami zástupcu poškodeného, ako sú právo na doručenie písomností, právo namietať zaujatosť ustanovenej znalkyne, právo podávať opravné prostriedky proti rozhodnutiam príslušných orgánov, ústavný súd námietky sťažovateľa v 1. rade, ktorými namietal nemožnosť realizovať uvedené práva v predmetnom konaní z pozície zákonného zástupcu sťažovateľa v 2. rade, považoval za právne irelevantné, a v tejto časti sťažnosť sťažovateľa v 1. rade považoval za zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd sa napokon zaoberal osobitne námietkou sťažovateľa v 1. rade, ktorou namietal, že mu nebolo doručené uznesenie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 618/2013 z 11. februára 2013 o ustanovení opatrovníka maloletému sťažovateľovi v 2. rade, ktoré sa priamo dotýka jeho rodičovských práv.

V danom prípade bolo toto uznesenie podľa zistenia ústavného súdu doručené matke sťažovateľa v 2. rade a ustanovenému kolíznemu opatrovníkovi.

Ústavný súd aj v predchádzajúcich konaniach vyslovil právny názor, že nevyužitie podnetu (ale tiež opakovaného podnetu) podľa zákona o prokuratúre nemožno nahrádzať podaním sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu príslušného orgánu činného v prípravnom konaní, resp. aj pred začatím trestného stíhania (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05). V nadväznosti na uvedené ústavný súd už len dodáva, že aj podľa svojej ustálenej judikatúry považuje opakovaný podnet podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre za účinný prostriedok ochrany základných práv a slobôd garantovaných ústavou a dohovorom (m. m. IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05).

Sťažovateľ v 1. rade mal možnosť predložiť túto argumentáciu v záujme ochrany svojich práv prostredníctvom podnetu podľa § 31 a nasl. zákona o prokuratúre, ako aj po skončení uvedeného konania podaním návrhu podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku. Vo svojich podaniach adresovaných okresnej prokuratúre ale sťažovateľ v 1. rade túto argumentáciu vôbec nenamietal, a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti považoval za neprípustnú s ohľadom na princíp subsidiarity, podľa ktorého existencia účinného prostriedku nápravy, ktorý má sťažovateľ k dispozícii, bráni tomu, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutie preskúmal v rámci konania o sťažnosti pre porušenie jeho základných práv alebo slobôd.

S ohľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v 1. rade po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol.

Keďže sťažnosť sťažovateľov bola ústavným súdom odmietnutá v celom rozsahu, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uplatnených v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2014